

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Om dansk Poesie, Sprog og Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 30. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1816_297_2-txt-shoot-idm387.pdf (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Med Reformationen begynder Folkenes Manddom, deres fornuftige Aar, og ligesom man veed, at den der i sin Ungdom kun havde liden Lyst til Orlog, Færdsel og stærk Hovedbrud, faaer endnu mindre i Aarenes Løb, for Kone og Børns, for Helbred og Eiendoms Skyld, saaledes kan man være vis paa, at finde det samme hos Folkene, lige31som man da ogsaa vil finde hos det Danske, at Erobring og Krig var da, endnu mindre end nogensinde, dets Sag, og at der egenlig kun saa omtrent et hundrede Aar var, hvad man kan kalde Liv i Folket, en Ting der hos Danske giver sig lige vist tilkiende i Beskiærmelse af Rigets Grændser og i livlig Dvælen ved Fædrenes Minde. I Fjerde Christians senere Tid begyndte Riget at formindskes, og i Tredie Frederiks Dage frelsdes det kun fra Opløsning ved et Underværk og med Tabet af sin høire Arm, men da var ogsaa den Tid forbi, da man gav Sidestykker til Anders Vedels fordanskede Saxe, og Arild Hvitfeldts Krønike saavel som Lyschanders Danske Kongers Slægtbog viiste noksom, at ei engang en Bearbejdelse af Saxe efter Tidens Tarv og langt mindre en Rigs-Krønike som den hvortil Anders Vedel gav en mesterlig Afridsning i sin lille Bog om Dannemarks Krønike at beskrive, kunde i dette Tidsrum forventes. Den kom da heller aldrig siden, og *Frederik den Andens* Krønike var den eneste nye Historiebog ligesom Lyschanders Grønlands Krønike vel var det eneste Sagariim, der egenlig skreves for det danske Folk. Hvorliden Sands Folket siden Tredie Frederiks Dage har havt for stor Bedrift, hvor aldeles ingen Deel det har havt i den senere Historieskrivning og Poesie, og 32hvor *udansk* i Grunden den eneste læselige Dannemarks Krønike, nemlig Holbergs var, ja hvorledes Bogskriverne tilsidst tabde Folket aldeles af Syne, og stræbde at danne sig en egen lille Læseverden, der havde sit Sprog og sin Smag for sig selv, og var netop stor nok til at give Skrивeren et lille Navn, og Trykkeren sin Daghyre, det er noksom bekiendt, og trænger ikke til Beviis, om det end, som Alt, kan have godt af lidt mere Lys, som jeg og ved Leilighed skal søge at udbrede over denne Sag, men her maae jeg holde mig til Hovedsagen og spørge, om man vel mener, det danske Folk vil nu paa sin Alderdom leve op igien, uden at have de Kræfter, der selv i Ungdommen ei vare mægtige nok til at frembringe livlig Rørelse, uden den *Hjerte-Styrkning* det alt da til stor Bedrift saa høilig behøvede, uden med Kiærlighed at komme sin troende Ungdom og Manddom ihu, og *opglødes ved Mindet*, eller om man synes det er bedre at Folket daglig synker dybere i aandelig Dorskhed, i kold Ligegyldighed for al stor Bedrift, for Fædrene og Fædreland, i Fejghed, Tyvenykker og Liderlighed? man skal nødes til at indsee, at paa dette Spørgsmaal kommer det an, hvad man skal dømme om min Kamp for gammeldags Christendom, ikke forsaavidt jeg er Christen og Præst, 33thi for saavidt staaer jeg under en høiere Dommer og bryder mig kun lidt om andre, men som Dannemand og Kiender af Fædrelandets Historie, og at den første Deel af hiint Spørgsmaal maae besvares med det bestemteste Nei, og det andet ligeledes af alle dem der har en Draabe ægte Dansk Blod i deres Aarer, det troer jeg mig til at kunne godtgjøre. Ingenlunde vil jeg lægge an paa, hvad der imidlertid ganske rigtig og ganske nemt lod sig gjøre, at føre et strængt og koldt logisk Beviis for min Paastand, thi hvad kunde det hielpe, men jeg vil stræbe giennem Historien at lade den forklare og bevise sig selv, og kalde paa den danske Følelse, der, saavidt jeg kan skiønne, vel hos os alle er søvni og lunken, men sover dog ei hos Alle som en Steen, og er endnu mindre aldeles hensovet, og jeg veed med mig selv, at vaagner den først og faaer *gnidt sine Øine*, da skal den see hvad den nu allermindst *drømde om*, og ei slaae sig til Roe, før den mærker at Hjertet kan banke, og Kinden blusse, Taaren rinde og Troen styrke, saa som det hos Danske var lovlig Skik i forrige Tider. Jeg veed det jo godt, der er vist mange i denne Time som kalde sig Danske og kunde dog, uden Suk eller Sorg, see Fædrene-Landet heelt eller halvt tjene fremmede Herrer, Fædrenes Støv 34vanæret, deres Minde glemt, deres Aand forsvundet, deres Tungemaal afsjælet, naar kun Handel, Agerdyrkning og Handværker kunde, hvad de kalde blomstre, naar der kun var Penge og Lystighed fuldtop i Landet, men det veed jeg ogsaa at de vanære det Navn de bære, at ere de end af Fædrenes Kiød og Blod, af deres Aand og Been, efter deres Hjerte ere de ikke, jeg veed fremdeles, at saa er det ikke med alle, og endelig veed jeg, at mange, naar de komme ret til sig selv, vil i deres Inderste finde mere ægte Danskhed end de vidste af at sige, saalænge de klinede og kline lode paa den Snemand, der skulde hedde et *selvstændigt* Fornuft-Væsen, og skulde da vist heller ikke af sig selv løbe langt, men fik naturligviis aldrig noget *Hjerte*, ja ei engang i Norden noget *Hoved*, der jo flux sank ned mellem Skuldrene, aldrig Øine til at see, eller Mund til at tale med, og endnu mindre Kraft til at hævde sin døde Selvstændighed i det sagtteste Tøbrud end sige i Vandskyl, da den flux blev til *Vand*, *hvoraf den var taget*. Derfor har jeg det Haab at det nu, da vi dog alt have givet saa deilige Lærepenge, som man kan ønske, ei skulde være aldeles unyttigt, at tale gammelt Dansk til Dannemarks Folk, og dertil er, som sagt, dette Tidsskrift i Forening med Oversættelsen af Nordens gamle Rigs35krøniker særdeles bestemt. Hvorvidt jeg paa nogen Maade er Arbeidet voxen, og hvorvidt det kan lykkes, det vedkommer som sagt ikke mig, da det dog er vist, at jeg gaaer ingen anden i Veien som kan og vil gjøre det bedre, og at Enhver, uden videre Snak, skal gjøre sit Bedste. Bedre troer jeg nu ikke at kunne slutte denne lille Fortale om dansk Poesie, Sprog og Historie, end ved at henvende mine Læseres Opmærksomhed paa et Mindes-Mærke fra Slutningen af Dannemarks Middel-Alder, som i en, efter mine Tanker, venlig og elskelig Forening minder om disse Ting tilhobe.